

Számítógépes Grafika

Bán Róbert

robert.ban102+cg@gmail.com

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar

2022-2023. tavaszi félév

Tartalom

Rekurzív sugárkövetés

Megjegyzések

Sugárkövetés gyorsítása

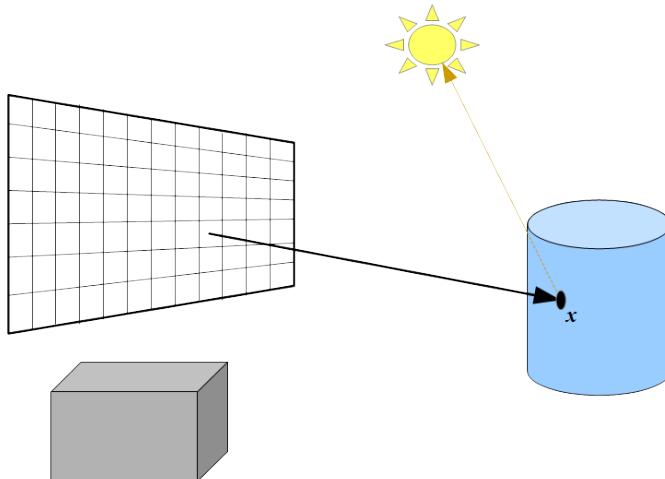
Befoglaló keretek

Térfelesztő eljárások

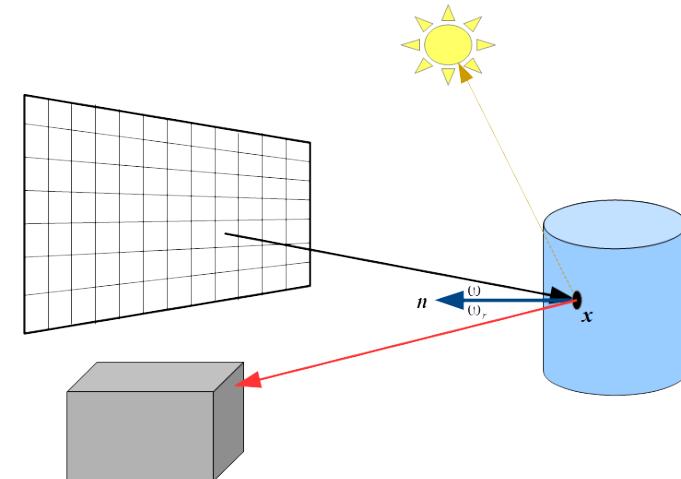
Felosztások

Sugárkövetés hardverben

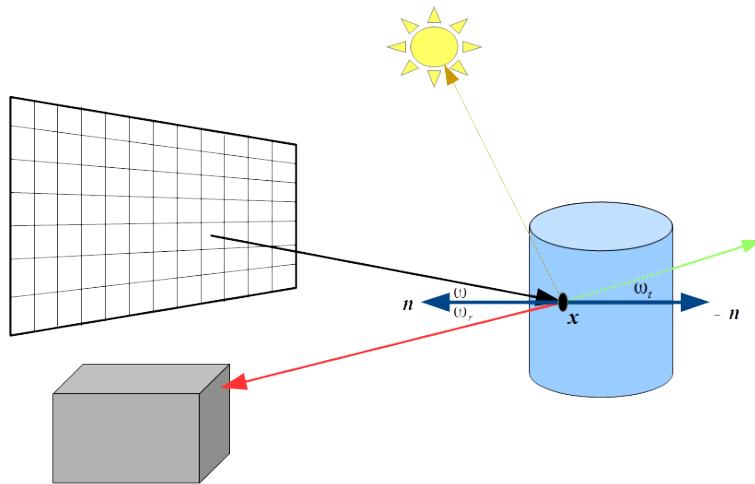
Rekurzív sugárkövetés – árnyék sugár

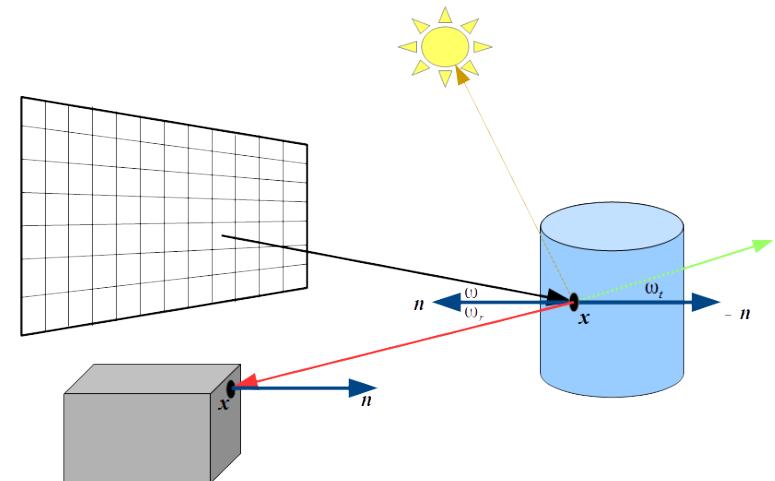
Rekurzív sugárkövetés – ideális visszaverődés

Rekurzív sugárkövetés – ideális törés

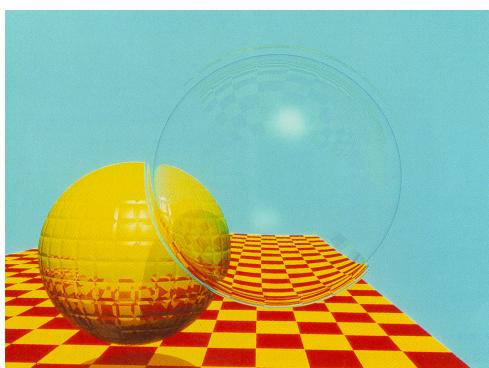

Rekurzív sugárkövetés – rekurzió

Rekurzív sugárkövetés

Minden pixelre egymástól függetlenül határozzuk meg azok színét
– oldjuk meg az árnyalási és takarási feladatokat.

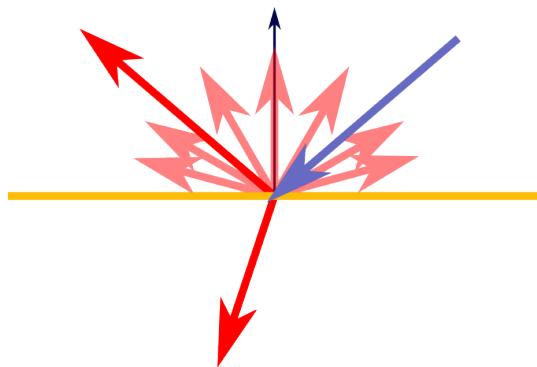

Turner Whitted, 1980

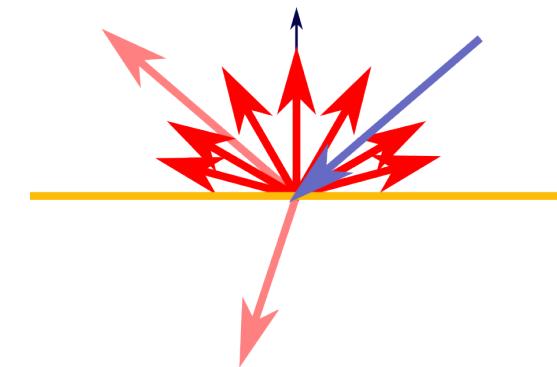
Fénykomponensek

- ▶ A fény útját kétféle komponensre bontjuk:
 - ▶ *Koherens komponens:*
 - ▶ Az optikának megfelelő ideális visszaverődés („tükröződés”) és törés
 - ▶ Továbbkövetjük a fény útját
 - ▶ *Inkoherens komponens:*
 - ▶ minden egyéb
 - ▶ Ezek közül mi csak az absztrakt fényforrás direkt megvilágítását vesszük figyelembe

Koherens komponens

Inkoherens komponens

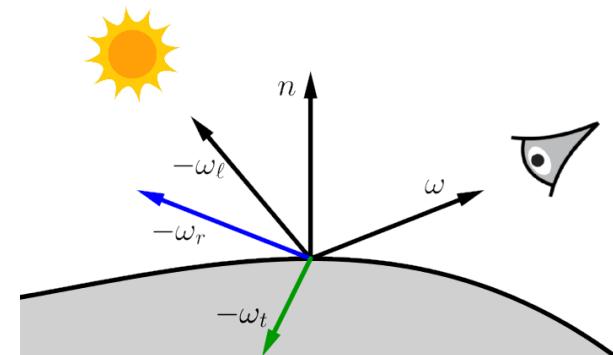
Jelölés

- ▶ Két vektor skalár szorzatát az egyszerűség kedvéért most $\mathbf{a} \cdot \mathbf{b}$ -vel fogjuk jelölni
- ▶ Az irányok jelölésére ω, ω' stb. betűket használjuk, de ezek továbbra is egységhosszú vektorok, azaz $\omega \in \mathbb{R}^3 : |\omega| = 1$

Egyszerűsített illuminációs egyenlet

A következő, egyszerűsített megvilágítási egyenletet oldjuk meg:

$$\begin{aligned} L(\mathbf{x} \rightarrow \omega) = & \\ L_e(\mathbf{x} \rightarrow \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\omega_\ell \rightarrow \mathbf{x} \rightarrow \omega) L_i(\omega_\ell \rightarrow \mathbf{x}) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) & \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x} \leftarrow \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x} \leftarrow \omega_t) & \end{aligned}$$

Sugárkövetés

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

Az \mathbf{x} felületi pontból az ω irányban kibocsátott radiancia

- ▶ A szempozícióból sugarakat indítunk minden pixelen keresztül (például a pixel középpontján át)
- ▶ A sugarak irányát $-\omega$ -val jelöljük (**mínusz ómega!**)
- ▶ A sugár és a színtér objektumainak szemhez legközelebbi metszéspontja adja meg \mathbf{x} -et

Emisszió

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

Ez a tag a felület saját sugárzását – *emisszióját* – írja le az \mathbf{x} felületi pontból az ω irányba

Ambiens fény

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

$k_a \in [0, 1]$ a felület, $L_a \in \mathbb{R}_0^+$ a környezet *ambiens* együtthatója. Az egyenlet *ambiens* tagja közelíti azt a fénymennyiséget, ami általában jelen van, minden felületet ér, azok helyzetétől és az absztrakt fényforrásoktól függetlenül. Célja a közelítések miatt elhagyott fénymennyiség pótlása.

Fényforrások

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

- ▶ A figyelembe vett inkohérens visszaverődések foglalja össze a szummás tag
- ▶ Csak a fényforrások direkt hatását vesszük figyelembe
- ▶ És csak akkor, ha az az \mathbf{x} felületi pontból látszik

Fényforrások

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

- ▶ ω_ℓ a fényforrásból a felületi pontba mutató egységvektor.
- ▶ $f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega)$ most csak a diffúz és spekuláris visszaverődést jellemző BRDF.
- ▶ $-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}$ a felületi normális és a fényforrás felé mutató vektor által bezárt szög koszinusa \approx egységnyi idő alatt az ω_ℓ -ből mennyi foton esik rá a felületre

Fényforrások

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

- ▶ Ha az ℓ fényforrás teljesítménye felénk Φ_ℓ és pozíciója \mathbf{x}_ℓ akkor

$$L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) = v(\mathbf{x}, \mathbf{x}_\ell) \cdot \frac{\Phi_\ell}{\|\mathbf{x} - \mathbf{x}_\ell\|^2}.$$

- ▶ $v(\mathbf{x}, \mathbf{x}_\ell) \in [0, 1]$ láthatósági függvény: *Mi van/van-e valami \mathbf{x} és a fényforrás között?*

Fényforrások – négyzetes elhalás

- ▶ Miért a metszéspont és a fényforrás távolságának négyzetével osztunk?
- ▶ Tekintsünk egy pontszerű fényforrást, ami minden irányban egyenletesen sugároz L radianciát
- ▶ Egyre távolodva tőle, a pontszerű fényforrás köré írt gömbön négyzetcentiméterenként mennyi fényt mérnénk? radiancia osztva a távolsághoz tartozó gömb felületével, azaz

$$L_r = \frac{L}{4\pi r^2}$$

- ▶ Tehát két különböző távolságban mért fénymennyiségek aránya

$$\frac{L_{r_1}}{L_{r_2}} = \frac{\frac{L}{4\pi r_1^2}}{\frac{L}{4\pi r_2^2}} = \frac{r_2^2}{r_1^2}$$

Fényforrások

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

$v(\mathbf{x}, \mathbf{x}_\ell) \in [0, 1]$ függvény

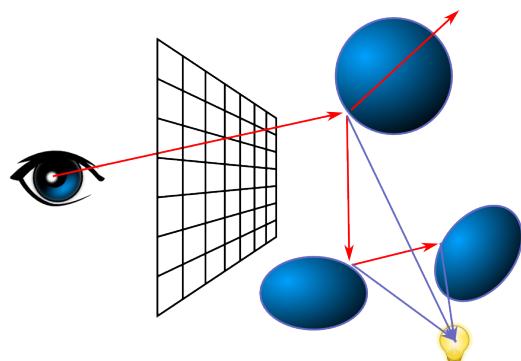
- ▶ $= 0$, ha a fényforrás nem látható \mathbf{x} -ből,
- ▶ $= 1$, ha igen,
- ▶ $\in (0, 1)$, ha áttetsző objektumok vannak a kettő között.
- ▶ v kiszámításához úgynevezett árnyéksugarat indítunk \mathbf{x} -ből \mathbf{x}_ℓ -felé, és az objektumokkal való metszését nézzük.

Tükrozódés

$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

- ▶ A tükörirányból érkező fényt k_r arányban vesszük figyelembe.
- ▶ ω_r az ideális tüköriránynak megfelelő **beeső** vektor.
- ▶ Az \mathbf{x}_r az \mathbf{x} -ből induló, $-\omega_r$ irányvektorú sugár legközelebbi metszéspontja színtérbeli elemmel.
- ▶ $L(\mathbf{x}_r, \omega_r)$ kiszámítása azonos $L(\mathbf{x}, \omega)$ kiszámításával (rekurzió!).
- ▶ Új sugár: szempozíció helyett \mathbf{x} -ből indul, iránya $-\omega_r$.

Rekurzív sugárkövetés – koherens komponensek

Fénytörés

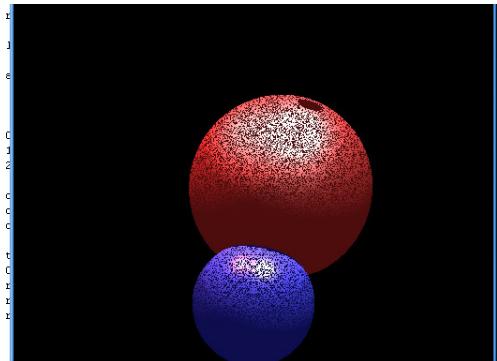
$$L(\mathbf{x}, \omega) = L_e(\mathbf{x}, \omega) + k_a \cdot L_a + \sum_{\ell \in \text{Lights}} f_r(\mathbf{x}, \omega_\ell, \omega) L_i(\mathbf{x}, \omega_\ell) (-\omega_\ell \cdot \mathbf{n}) \\ + k_r \cdot L(\mathbf{x}_r, \omega_r) + k_t \cdot L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$$

- ▶ A törési-irányból érkező fényt k_t arányban vesszük figyelembe.
- ▶ ω_t a törésiránynak megfelelő **beeső** vektor.
- ▶ Az \mathbf{x}_t az \mathbf{x} -ből induló, $-\omega_t$ irányvektorú sugár legközelebbi metszéspontja színtérbeli elemmel.
- ▶ $L(\mathbf{x}_t, \omega_t)$ kiszámítása megint azonos $L(\mathbf{x}, \omega)$ kiszámításával (rekurzió!).
- ▶ Új sugár: szempozíció helyett \mathbf{x} -ből indul, az iránya pedig $-\omega_t$.

Megjegyzés – színek

- ▶ A képletek csak fénymennyiséggel számolnak, így valójában egyetlen hullámhosszon számítottuk ki a kamerába érkező fényt
- ▶ A hullámhossztól függ majdnem minden:
 - ▶ A felület és a fényforrások által kibocsátott fény: L_e, L_i
 - ▶ A felület fényvisszaverő tulajdonsága (BRDF, közelítő és koherens együtthatók): f_r, k_a, k_r, k_t
 - ▶ Az ideális törésirány: ω_t
- ▶ Tehát el kell végeznünk a számítást a látható fénytartomány minden hullámhosszára
- ▶ Ehelyett rendszerint csak néhány hullámhosszon
- ▶ Gyakorlatban sokszor csak az RGB színhármasnak megfelelően

Megjegyzés – ???

Megjegyzés – önárnyékolás

- ▶ A numerikus pontatlanságok miatt előfordulhat, hogy a metszéspont valójában kissé a testen belül van
- ▶ Ilyenkor a fényforrások felé lőtt sugarak beleütközhetnek a kiindulási felületbe!
- ▶ Vagy hagyjuk ki a metszásszámításokból a legutóbb metszett objektumot (ahonnan indulunk), vagy toljuk el a sugár kezdőpontját normális irányában
- ▶ Figyeljünk arra is, hogy mi is kell pontosan: a metszéspont helye(i) vagy elég-e maga a metszés ténye?

Megjegyzés – aliasing

- ▶ Egyenközű pontonkénti mintavételezést csinálunk lényegében
→ a mintavételezési frekvenciánál gyorsabb változások alias-olnak, azaz nem létező, alacsonyabb frekvenciás jelkomponensként regisztráljuk őket

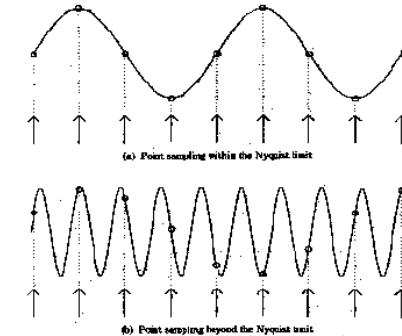
Megjegyzés – aliasing

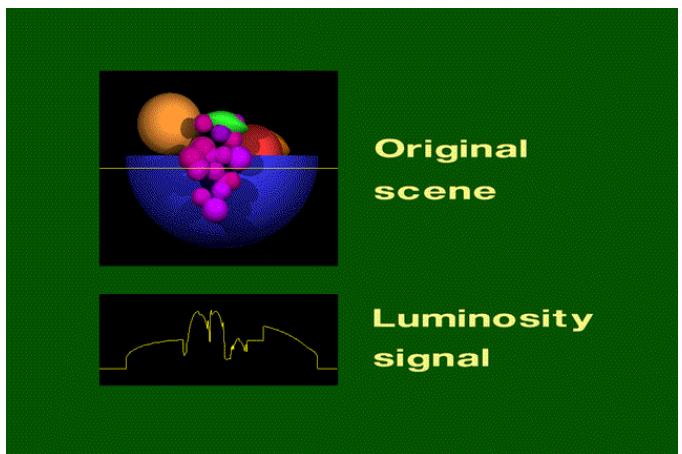
Megjegyzés – aliasing

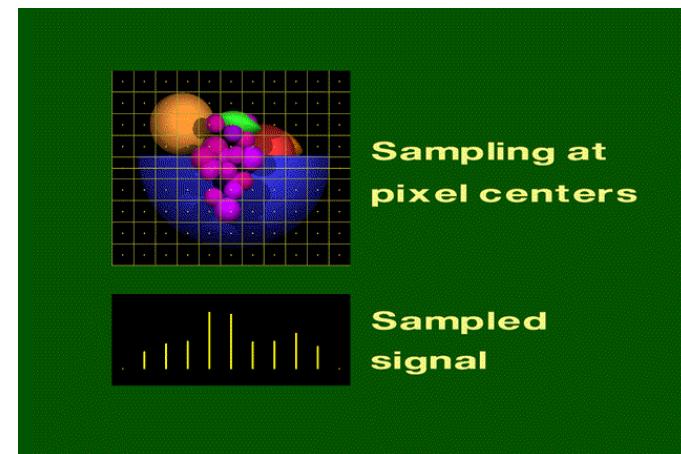
Megjegyzés – aliasing

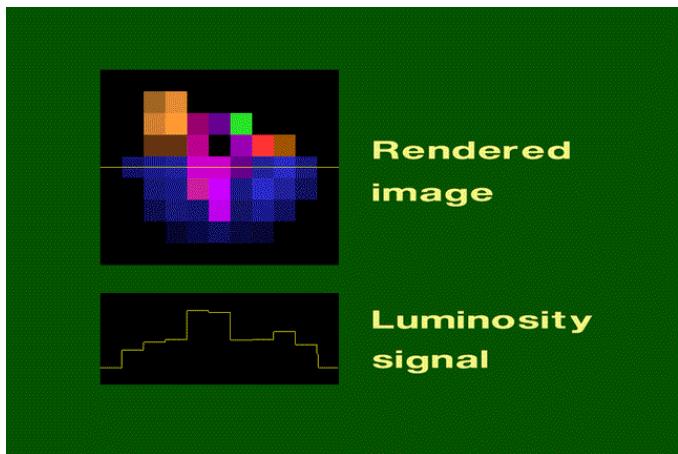
Mintavételezés grafikában

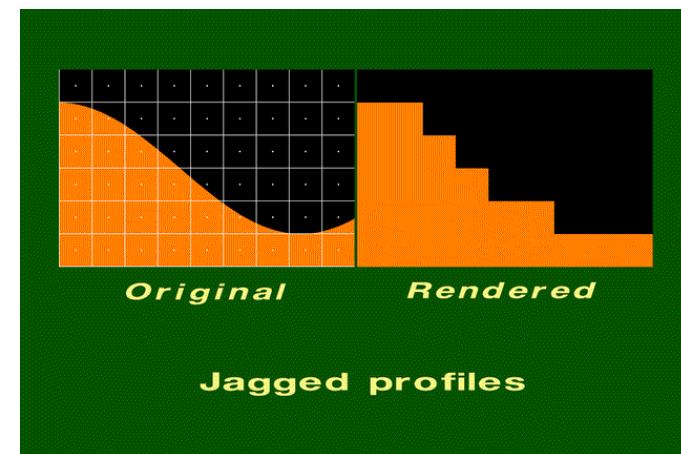
Mintavételezés grafikában

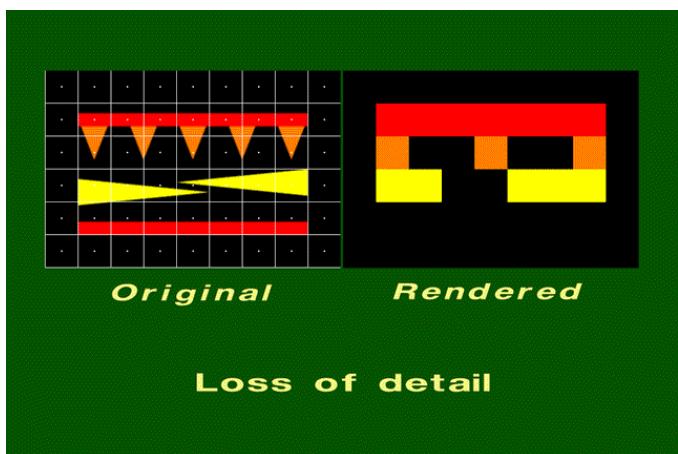
Mintavételezés grafikában

Mintavételezés grafikában – alias

Mintavételezés grafikában – alias

Mintavételezés grafikában – alias

Mintavételezés grafikában – alias

- ▶ Eddig csak pixelenként („ablakonként”) egyetlen sugarat indítottunk
- ▶ Ha többet indítunk, akkor a Nyquist-frekvencia nő
- ▶ Pixelenként egy szín kell csak → a sugarak által behozott különböző színeket összegezni kell valahogy (pl. átlagolni)
- ▶ De a több sugár eredményét is többféleképpen összegezhetjük (vagyis: szűrhetjük)

Mintavételezés grafikában – alias

- ▶ Egyenletes mintavételezéssel az alias nem szüntethető meg (csak ha a bejövő jel garantáltan nem tartalmaz túl magas frekvenciás komponenseket)
- ▶ Azonban ha nem egyenletes a mintavételezés, hanem megfelelő eloszlás szerint történik, akkor az alias helyett véletlenszerű, nagyfrekvenciás zaj lesz a képen
- ▶ Ehhez a szemünk már alkalmazkodott!

Megjegyzés

- ▶ Vegyük észre: a fényt fent végig részecskeként kezeltük
- ▶ Emiatt a fény hullám természeteből adódó jelenségeket (interferencia, diffrazió stb.) nem tudjuk visszaadni
- ▶ Mikor számítanak ezek?
 - ▶ Az interferencia miatt látjuk olyan színben a páva tollait vagy a szappanbuborék felszínét amilyenben látjuk
 - ▶ A diffrazió pedig a finom árnyékjelenségek egy részében játszik szerepet

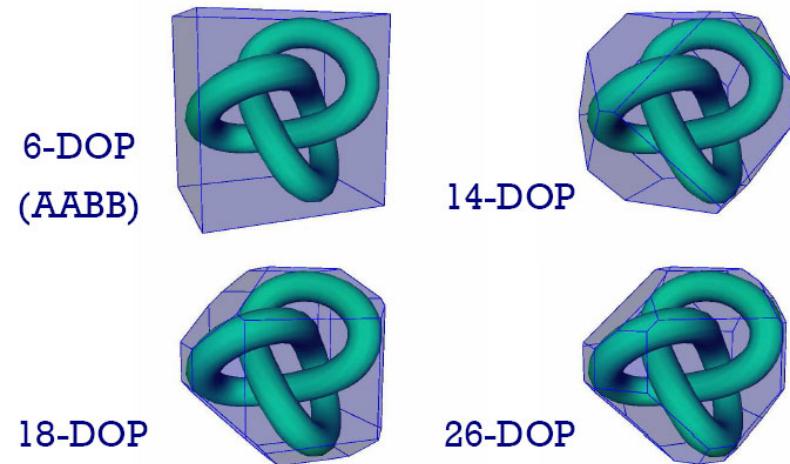
Metszésvizsgálat gyorsítása – motiváció

- ▶ Az algoritmus sebessége leginkább a *metszésvizsgálat* sebességétől függ.
- ▶ Hogyan gyorsíthatnánk ezt?
- ▶ Ne vizsgálunk metszést olyan objektumokra, amiket biztosan nem metsz a sugár!
- ▶ Ne vizsgálunk metszést olyan objektumokra, amik biztosan távolabbi metszéspontot adnak, mint a már megtalált!

Befoglaló keretek

- ▶ minden objektumot vegyük körbe valamilyen *kerettel* amivel gyorsan lehet metszést számolni.
- ▶ Ha egy sugár metszi az objektumot, akkor biztosan metszi a keretet is
- ▶ Akkor lesz hatékony, ha fordítva is minél nagyobb a valószínűsége. (Minél jobban közelítse a befoglaló test az igazit)
- ▶ Befoglaló gömb: másodfokú egyenlet megoldás.
- ▶ Befoglaló doboz: élei a tengelyekkel párhuzamosak, gyorsan számítható, lásd előző előadás!

További befoglalók – konvex poliéderek

DOP: discrete oriented polytope

További befoglalók – konvex poliéderek

- ▶ Egy n -oldalú konvex poliéder felírható n féltér metszeteként (féltér: $ax + by + cz + d \leq 0$)
- ▶ Azaz az oldallapok síkjait kifelé mutató normálisokkal felírhatjuk

$$a_i x + b_i y + c_i z + d_i = 0, \quad i = 1.., n$$

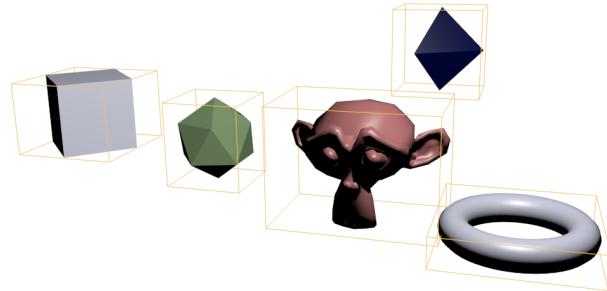
alakban

- ▶ A korábban látott sugár-AAB metszés könnyen általánosítható erre az esetre!
- ▶ Legyen a sugár $\mathbf{p}(t) = \mathbf{p}_0 + t\mathbf{v}$

Sugár metszése konvex poliéderrel

1. Legyen $t_{near} := -\infty, t_{far} := \infty$
2. minden $i \in \{1, 2, \dots, n\}$ oldallapra:
legyen a lap $a_i x + b_i y + c_i z + d_i = 0$, egyenlete olyan, hogy az $\mathbf{n}_i = [a_i, b_i, c_i]^T$ lapnormális a poliéderből kifelé mutat
 - 2.1 Számítsuk ki a sugár és az oldallap síkjának t_i metszéspontját
 - 2.2 Ha $\mathbf{v} \cdot \mathbf{n}_i < 0$, akkor $t_{near} := \max\{t_{near}, t_i\}$
 - 2.3 Különben $t_{far} := \min\{t_{far}, t_i\}$
3. Ha $t_{near} > t_{far}$, akkor nincs metszéspont
4. Különben a sugár egyenesre t_{near} -nél lép be és t_{far} -nál hagyja el a konvex poliéderet (azaz metszi a sugár a konvex poliéderet, ha $[t_{near}, t_{far}] \cap \mathbb{R}^+ \neq \emptyset$)

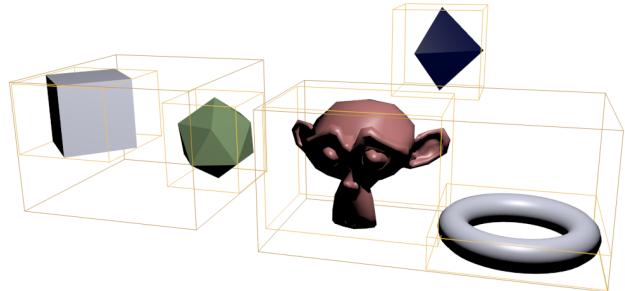
Befoglaló dobozok használata

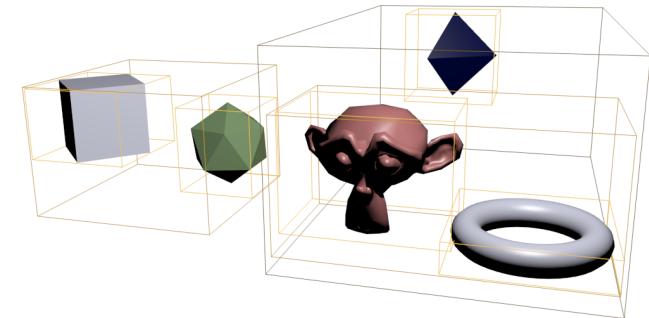
Hierarchikus befoglaló keretek

- ▶ A kisebb kereteket nagyobb keretekbe fogjuk össze.
- ▶ Fa struktúrát kapunk.
- ▶ Egy részfát csak akkor kell kiértékelni, ha a gyökérrel van metszés.

Hierarchikus befoglaló keretek

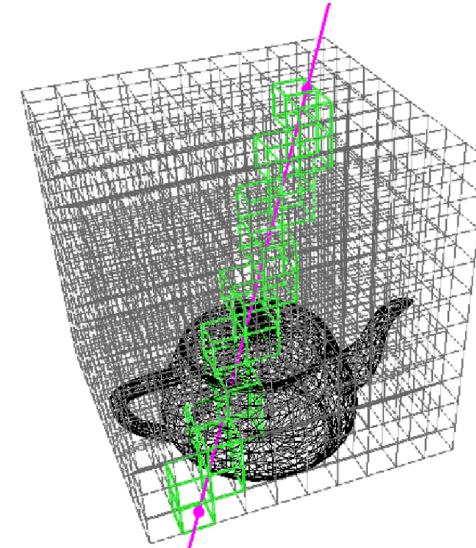
Hierarchikus befoglaló keretek

Szabályos felosztás

- ▶ Egy szabályos 3D ráccsal lefedjük az egész színteret.
- ▶ Előfeldolgozás: minden cellához feljegyezzük a bele tartozó objektumokat.
- ▶ Használat: csak azokkal az objektumokkal végzünk sugár metszést, amiknek a celláján a sugár áthalad
- ▶ Előnye: a vizsgálandó cellák gyorsan számíthatók szakaszrajzoló algoritmussal! (Lásd később a raszterizációnál)
- ▶ Hátránya: feleslegesen sok cella – nagy részük üres teret fed le.

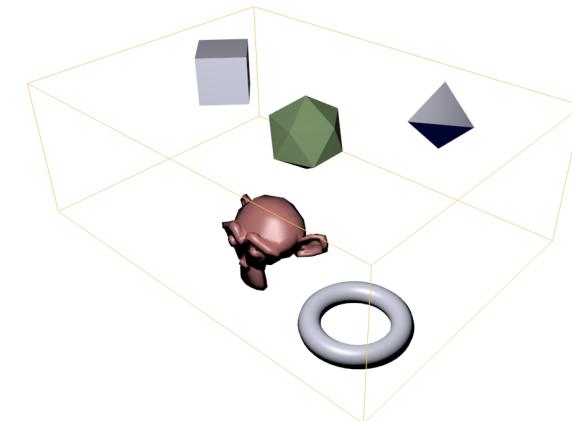
Szabályos felosztás

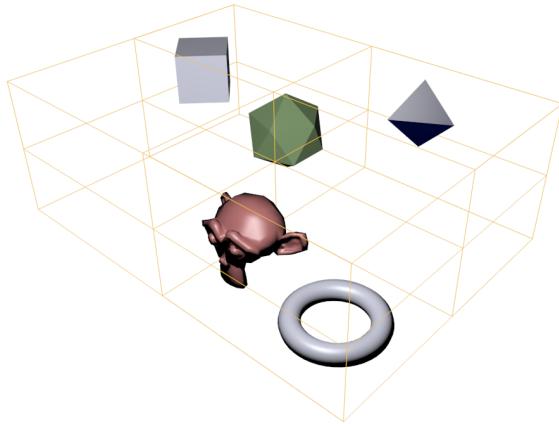
Oktális fa

- ▶ Fa gyökere: a teljes színteret magában foglaló tengelyekkel párhuzamos élű befoglaló doboz (*AABB*)
- ▶ Vágjuk ezt nyolc egyenlő részre!
- ▶ minden új dobozra: ha elég sok objektum van benne, akkor tovább osztjuk, különben megállunk.
- ▶ Előny: az üres részeket nem osztjuk tovább feleslegesen.
- ▶ Hátránya: bonyolultabb bejárás.
- ▶ Hátránya: a fa mélysége elszállhat → a gyakorlatban egy előreírt mélység is adott, amit elérve már nem osztjuk tovább a cellákat (még ha több objektum is jutna oda, mint a maximum)

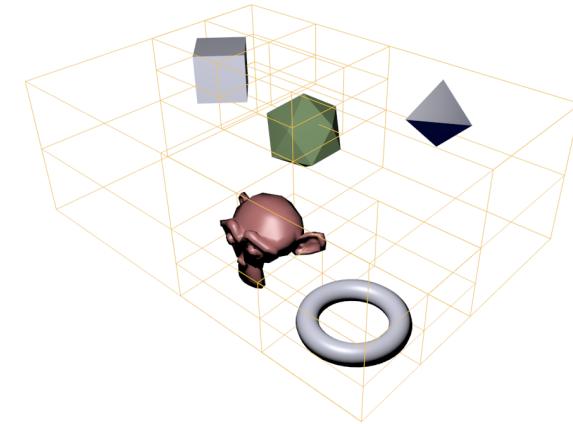
Octree – Oktális fa

Octree – Oktális fa

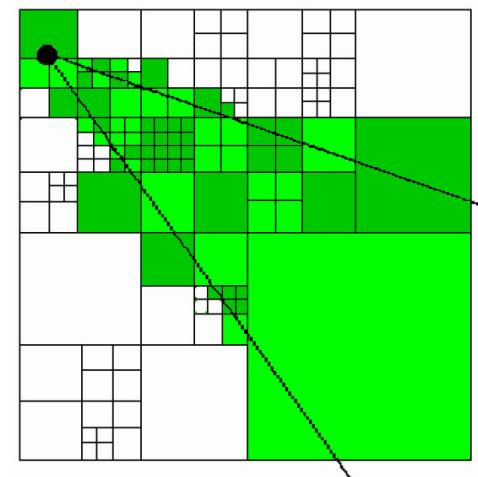
Octree – Oktális fa

Quadtree

- ▶ Az oktális fa síkbeli változata
- ▶ Az aktuális cellát mindig négy egyenlő részre osztjuk, a tengelyekkel párhuzamosan

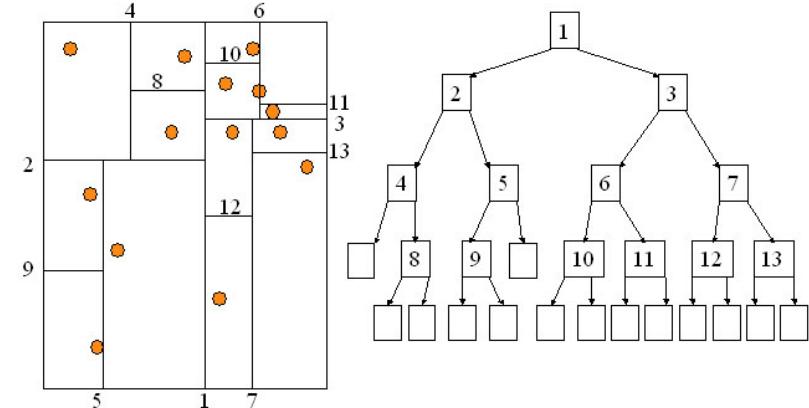
Quadtree

kd-fa

- ▶ Probléma az oktális fával: minden középen és minden sík mentén vág – nem veszi figyelembe az objektumokat.
- ▶ Oktális fa: keresési idő \approx fa magassága. DE! az oktális fa kiegyszúlyozatlan.
- ▶ kd-fa: minden lépésben egyetlen síkkal vágunk, ami egy tengelyre merőleges.
- ▶ Sorrend: X, Y, Z, X, Y, Z, \dots
- ▶ Felező sík elhelyezése:
 - ▶ térfelület középvonal módszer
 - ▶ test középvonal módszer
 - ▶ költség modell alapú módszer

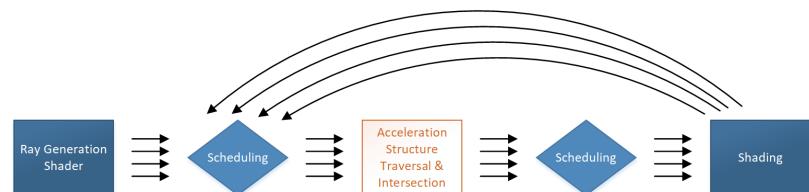
kd-fa

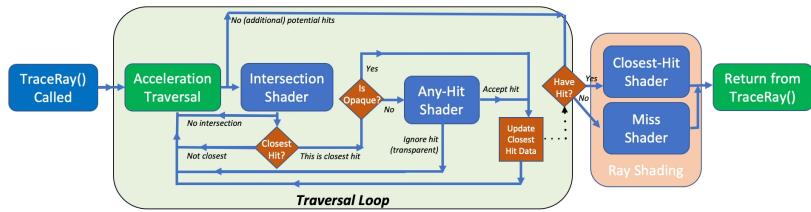
DXR

- ▶ 2018 óta NVIDIA GPU-kban hardveresen gyorsított raytracing érhető el
- ▶ Ez a DX12 szabvány része lett
- ▶ Compute shaderes fallback-kel kibővített támogatás van Pascal architektúráig lefelé
- ▶ De valódi hardveres raytracing csak Volta, Turing és Ampere és újabb architektúrákon van

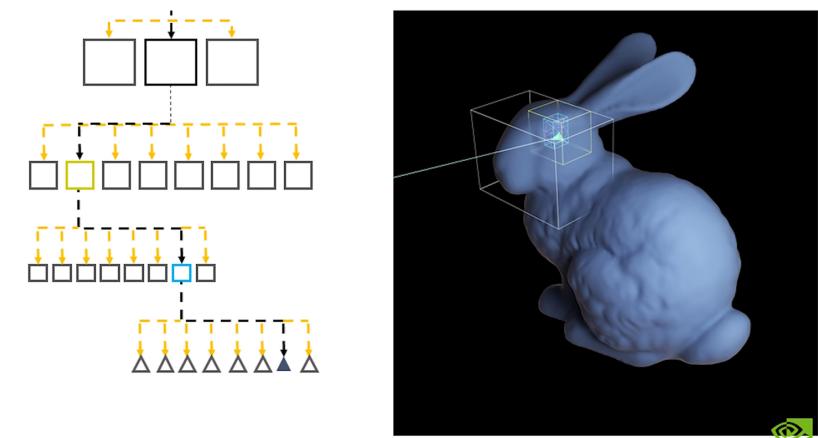
HW RT

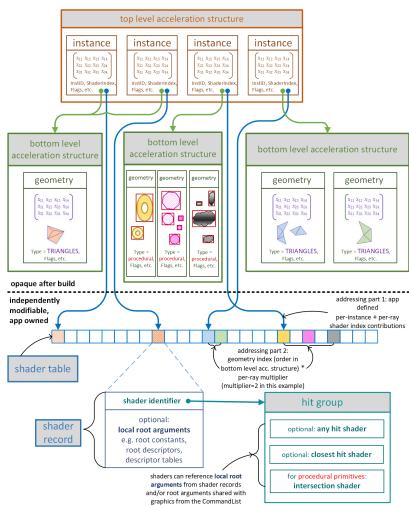
HW RT

HW RT

HW RT

DXR 1.0

5 új shader típus:

- ▶ **Raygeneration shader:** sugarak előállítását végző shader
- ▶ **Intersection shader:** procedurális geometriákra; van beépített hardveres sugár-háromszög metszés, nem kell feltétlen megírni (és nem is biztos, hogy akarnátk - Id. Watertight Ray/Triangle Intersection)
- ▶ **Closest hit shader:** lényegében a fragment shader megfelelője; a legközelebbi metszéspontra egyszer lefutó shader
- ▶ **Anyhit shader:** átlátszósági tesztek eldöntésére meghívódó shader bejárás közben; többször is meghívódhat; a meghívások sorrendjére nincs semmilyen garancia
- ▶ **Miss shader:** ha nem volt metszett geometria, akkor ez hívódik meg (itt számíthatott például égbolt színt vagy amit akartok)

DXR 1.1

Ami igazán érdekes, hogy innentől bármilyen shader-ben lehet hívni TraceRay parancsot (nem csak grafikus szerelőszalagbeliből, hanem compute shader-ból is!).

Illetve DispatchIndirect is van, ami rengeteg új lehetőséget ad.